

گفت وگو با محمدتقی پاک سیما، هنرمند پیشکسوت مشهد و تصویربردار سینمای دفاع مقدس در دهه های ۶۰ و ۷۰

زمانی در سینما اخلاق بر سرمایه حاکم بود

● آشنایی شما با سینما چگونه رقم خورد و در ادامه برای تبدیل شدن به فیلم برداری شناخته شده در سینمای ایران در دهه ۶۰ چه مسیری را طی کردید؟

من با سینما به خاطر علاقه ای که از قدیم به عکاسی داشتم، آشنا شدم. دیپلم که گرفتم، برای تحصیل در رشته مهندسی شیمی راهی هندوستان شدم. ولی نتوانستم پذیرش بگیرم و بعد از شش ماه به ایران برگشتم. بعد از آن به تهران و پیش تعدادی از دوستانم رفتم که بعد از انقلاب فرهنگی، گروهی را تشکیل داده بودند و آموزش سینما و فیلم را دنبال می کردند. با شکل گیری حوزه هنری در اوایل انقلاب، من و آن دوستان به استخدام حوزه هنری درآمدیم. سه سال اول در بخش ویدئوکار می کردم. بعد به سراغ سینما رفتم و دستیار فیلم بردار شدم. تجربی تصویربرداری را یاد گرفتم؛ البته کلاس خصوصی هم می رفتم. بعد از دستیاری چند کار، چندین فیلم کوتاه شانزده میلی متری را فیلم برداری کردم و بعد رفتم سراغ سینما. اولین فیلم سینمایی ام، «هراس»، به کارگردانی شهریار بحرانی بود. پس از آن با ابراهیم حاتمی کیا فیلم «مهاجر» را کار کردم. تا سال ۹۲ز ادامه دادم ولی از ۹۲ به بعد، دیگر کاری انجام ندادم. سال ۹۷ هم از حوزه هنری بازنشسته شدم.

● آن علاقه اولیه به عکاسی از کجا آمده بود؟ در جریان انقلاب اسلامی بود که این علاقه به وجود آمد. آن موقع خیلی آماتورگونه با دوربین های لوپیتل قدیم از وقایع و اتفاقات انقلاب اسلامی عکاسی می کردم.

● شما در دهه های ۶۰ و ۷۰ یکی از فیلم برداران پرکار سینمای دفاع مقدس بودید، چطور شد که در این ژانر، پررنگ تر و فعال تر ظاهر شدید؟ به هرحال خط فکری من بیشتر به این ژانر می خورد. در مناطق جنگی، چند سسند با کارگردانی مثل جواد شمقدری کار کرده بودم و به این نوع کارها علاقه مند شدم. بعد از آن بیشتر در خط دفاع مقدس افتادم.

● در نوع فیلم برداری، به نظر خودتان چیزی که شما و فیلم بردارهای نسلتان در فیلم های آن دهه به ژانر دفاع مقدس اضافه کرده بودند، چه بود؟ البته من در بیشنای کوچک ترین شاگرد بودم. آن ها با امکانات حداقلی، فیلم های ماندگاری خلق کردند. ولی به نظرم فیلمی مانند «طوفان شن» به لحاظ فیلم برداری کار عجیبی بود. به داستانش کاری ندارم؛ اینکه در فضای فرودگاه و با پنج هواپیمای سی ۱۳ فضای فرودگاهی بخواهید فیلم برداری کنید و صحنه طیس را نمایش بدهید. کار خیلی سختی بود. آن هم با آن نورپردازی خاص و امکانات خیلی محدودی که ما داشتیم. ولی باهمان امکانات باید کار را به نتیجه می رساندیم. ویژگی خاص آن دوران، این بود که با کمترین امکانات باید کار می کردیم. شاید خاص بودن فیلم های آن دهه، به خاطر همین محدودیت ها بود؛ چون همیشه خلاقیت ها در محدودیت ها شکوفا می شوند. ما خودمان را با شرایط وفق می دادیم و مشکلات را حل می کردیم.

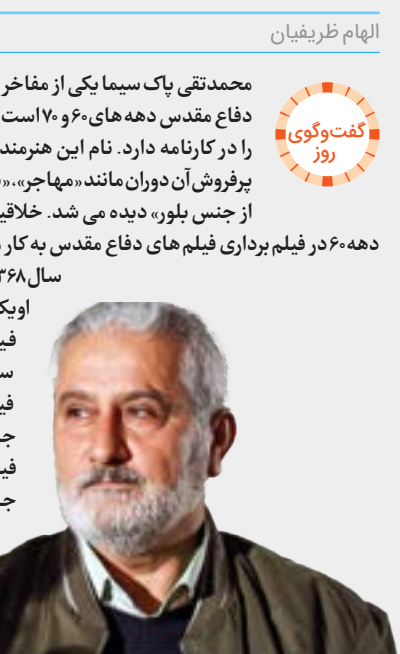
● بیشتر با چه چالش هایی روبه رو بودید؟ بزرگ ترین چالش ما نگانیهوای کهنه ای بود که به دستان می رسید. نگاتیو خیلی سخت به دست می آمد. هر نگاتیوی را که به دستان می رسید، ابتدا باید به لابراتوار می فرستادیم تا بررسی کنند، ببینند سالم است یا نه. این کار راست می کرد. ولی گذراندیم دیگر.

● یعنی فیلم های سینمایی را با نگاتیو کهنه، فیلم برداری می کردید؟ بله؛ با نگاتیوهای ۱۵. زمان جنگ بود و واردات نگاتیو به دلیل کمبود ارز خیلی سخت بود. نگاتیوها یا از ژاپن می آمدند یا از آمریکا یا از آلمان. سه کارخانه بیشتر نداشت. خیلی سخت به دست ما می رسید و معمولاً مدت زیادی در گمرک می ماند، درحالی که شرایط نگهداری شان خیلی مهم است. درنتیجه وقتی کارتن نگاتیو به دست ما می رسید، نمی دانستیم این کارتن چه مدت، در چه حرارتی و کجا مانده است. باید حتماً به لابراتوار می رفت و یک حلقه اش تست می شد تا دستان ما می آمد که چقدر کهنه است و به همان اندازه

نگار طاهونچی

سریال تلویزیونی «به حکم آب»، به نویسندگی مصطفی رجب زاده و تهیه کنندگی و کارگردانی حامد اعظمی، در چند اپیزود تهیه شده است. علیرضا سوزنجی، سعید رسول زاده، محمدرضا یعقوبی، فرشید شاهسون پور، مهدی کوشکی، مهدی واحدیان و سیما ارجمند در این سریال بازی می کنند. این مجموعه تلویزیونی به صورت اپیزود است که به موضوع مصرف صحیح آب و اهمیت آن در زندگی روزمره می پردازد.

● دیال ساخت اثری شعاری نبودیم حامد اعظمی، کارگردان این پروژه، درباره نحوه تولید آن بیان کرد: پروژه تلویزیونی «به حکم آب» با همکاری شرکت آب وفاضلاب استان تهیه شده است و هدف از تولید آن، آموزش مصرف درست آب به جامعه و از همه مهم تر به نسل جوان است. وی ادامه داد: امروز در سینما اگر بخواهیم درباره اهمیت موضوعی، شعاری فیلم بسازیم، دیگر پاسخ نمی دهد، بلکه باید

گفت وگوى روز

محمدتقی پاک سیما یکی از مفاخر سینمای ایران در رشته تصویربرداری، به ویژه در سینمای دفاع مقدس دهه های ۶۰ و ۷۰ است که تجربه کار با کارگردانان بزرگی همچون ابراهیم حاتمی کیا را در کارنامه دارد. نام این هنرمند پیشکسوت مشهدی در تیتراژ بیشتر فیلم های مطرح و پرفروش آن دوران مانند «مهاجر»، «سجاده آتش»، «آخرین شناسایی»، «وصل نیکان» و «مردی از جنس بلور»، دیده می شد. خلاقیت ها و ابتکاراتی که او با وجود کمبودها و محدودیت های دهه ۶۰ در فیلم برداری فیلم های دفاع مقدس به کار می برد، باعث شد در هشتمین دوره جشنواره فیلم فجر در سال ۱۳۶۸ نامزد بهترین مدیر فیلم برداری برای فیلم «مهاجر» شود. او یک سال بعد توانست تندیس بهترین فیلم برداری را برای همین فیلم در سومین دوره جشنواره فیلم دفاع مقدس در سال ۱۳۶۹ کسب کند. در دهه ۷۰ نیز جایزه ستایش بهترین فیلم برداری را برای فیلم «وصل نیکان» در چهارمین دوره جشنواره فیلم دفاع مقدس و تندیس بلورین بهترین فیلم برداری را برای فیلم «سجاده آتش» در پنجمین دوره این جشنواره به دست آورد. پاک سیما در دهه ۸۰ نیز آثاری مانند «خدا حافظ رفیق»، «شور شیرین»، «ازدواج در وقت اضافه» و «آسمان هشتم» را تصویربرداری کرد. در ادامه، گفت وگویی ما با این هنرمند مشهوری را می خوانید.

باید نور را کم و زیاد می کردیم.

● از شیرینی های کار در آن دوره سینما هم بگویید. مهم ترین شیرینی اش این بود که از حاکمیت سرمایه در سینما خبری نبود. الان که سرمایه حاکم بر همه چیز شده، اخلاق ها خیلی عوض شده است. آن دوره، شرایط دوستانه و روابط انسانی بین عوامل برقرار بود. ولی این اواخر، به دلیل حاکمیت سرمایه و گرانی، خیلی چیزها تغییر کرده است.

● از نظر مخاطب چطور؟ پذیرش مخاطب آن دوران از تصویری که در سینما به او نشان داده می شد، چگونه بود؟ مخاطب آن دوران، تصویری را که ما با آن امکانات محدود می گرفتیم، راحت تر می پذیرفت، چون فضای مجازی نبود. همچنین مخاطب با تصویربرداری چندان آشنا نبود به امکانات تصویربرداری، دسترسی نداشت. خیلی از مردم، میدان های جنگ را ندیده بودند و راحت تر با تصاویر سینمایی ارتباط برقرار می کردند و آن هارامی پذیرفتند. اکنون این امکانات زیاد شده است و هرکسی خودش را تصویرپرداز و سازنده ویدئو می داند.

● شما سابقه کار با کارگردان های بزرگی را در کارنامه دارید. این تجربیات چطور بودند؟ تعاملاتی که با هم داشتید، چگونه بود؟

بسیاری از این کارگردان ها تفکرات و جهان بینی های متفاوتی داشتند؛ البته نه از نظر عقاید مذهبی و دینی،

چند سال از مدت صحنه فیلم طوفان شن با فیلم برداری محمدتقی پاک سیما

● کدام کارگردان بیشتر این طوری بود؟ یعنی ایده هایی می داد که اجرای آن ها برای شما سخت بود؟ آقای بهزاد بهزادپور ایده های سختی داشت. ولی برای من جالب بود و سعی می کردم برایش اجرا کنم.

● بیشتر با کدام کارگردان از نظر نوع کار کردن، احساس نزدیکی می کردید؟ با همه شان نزدیک بودم. من با هیچ کدام مشکلی نداشتم. با آقای سهیلی، حاتمی کیا، بحرانی، با همه شان رابطه خوبی داشتم.

● شما در سه دهه سینما به عنوان تصویربردار حضور داشتید، می توانید یک ارزیابی کلی از فرایندی که تصویربرداری از ابتدای انقلاب اسلامی تا حالا طی کرده است، ارائه بدهید؟ چه روندی را طی کرده است و الان در چه شرایطی قرار دارد؟ اگر بخواهیم مقایسه جهانی کنیم، شاید در این سه دهه، فیلم ها خیلی تکنیک زده نبودند ولی فیلم های پذیرفته شده ای ساخته می شدند. کاری ندارم که دنیا قصه های ما را می پذیرفت یا نه، ممکن بود قصه های ما محلی باشند، قصه هایی باشند که فقط برای ایران ساخته شده باشند، اما خود فیلم ها درمجموع پذیرفتنی بودند. این چیزی بود که در دنیا در مورد سینمای ایران گفته می شد، مثلاً مصطفی عقاد درباره یک فیلم کوتاه ده دقیقه ای که من خودم فیلم بردارش بودم، می گفت خیلی خوب و حرفه ای کار شده است. منظرم این است که سینمای ایران رو به رشد بوده است و خواهد بود. البته در سینمای دیجیتال، حس ها خیلی تکنیکی شده اند. من خودم واردش نشده ام؛ یعنی دوران مافقط نگاتیو بود. فکرمی کنم آن حس های آنالوگی که ما درباره نگاتیو داشتیم، کمتر شده است.

● یعنی شخصی سازی کمتر در فیلم برداری ها رخ می دهد؟ تقریباً دیگر همه چیز دستگاهی شده است؛ یعنی دستگاه تصمیم می گیرد ولی درمجموع بد نیست. در سینمای دیجیتال، کارها راحت تر شده است. جوان ها آمده اند و با دیجیتال، ایده هایشان را راحت تر اجرایی می کنند.

● به همین دلیل بود که شما از یک دهه پیش، سینما را کنار گذاشتید و خودتان را در کار تصویربرداری بازنشسته کردید؟ تاحدی به دلیل خستگی بود، اما بیشتر به این دلیل که می دیدم ارتباطات در سینما، دیگر مثل قدیم نیست. شرایط اقتصادی بر سینما حاکم شده و از اخلاق، فاصله گرفته شده است. اذیت می شدم وقتی چنین رفتارهایی را می دیدم. خودم ترجیح دادم حضور نداشته باشم و فاصله بگیرم.

● الان آموزش تصویربرداری سینما برای کسانی که می خواهند در این حوزه فعالیت کنند، چگونه است؟ قبلاً که خوب نبود، لیسانس فیلم برداری سینما می آمد سر صحنه، دفعه اولش بود که دوربین می دید. ولی ظاهراً الان این وضعیت با دیجیتال شدن تصاویر بهتر شده است. آموزش ها هم به نظرم بهتر و در دسترس تر شده است.

زمانی از حاکمیت سرمایه در سینما خبری نبود. اما الان سرمایه حاکم بر همه چیز شده و اخلاق ها خیلی عوض شده است. آن دوره، شرایط دوستانه و روابط انسانی بین عوامل برقرار بود. ولی این اواخر، به دلیل حاکمیت سرمایه و گرانی، خیلی چیزها تغییر کرده است

● مشهور بودن شما تأثیری بر نوع

تعامل شما با کارگردان ها گذاشت؟ نه، اصلاً خیلی تفاوتی نداشت. با آقای سهیلی رفاقتی از قدیم در حوزه هنری داشتم.

● در انتظارات و سطح حرفه ای بودنی که از شما توقع داشتند، چطور؟

نه خیلی، ولی من سعی می کردم نظرات کارگردان را اجرایی کنم؛ چون به هرحال گاهی نظرات کارگردان ها تخیلی است. یعنی دکوپاژی می کنند که ممکن است دوربین یا وسیله حرکتی، توانایی انجام آن کار را نداشته باشد. ولی من تا جایی می توانستم، سعی می کردم ایده کارگردان را با همان شکلی که در ذهنش تخیل می کرد، اجرا کنم.

گفت وگو با کارگردان سریال در حال تولید «به حکم آب» در مشهد

روایت داستان های پرچالش درباره اهمیت مصرف آب

عکس: فریادشاه/شاهین پور

فیلم نامه گفت: در ابتدا با توجه به موضوع فیلم، گروه نویسندگان تحقیقی درباره مصرف صحیح آب و نحوه انتقال آن به مخاطب انجام دادند و فیلم نامه

مخاطب در جریان داستان به چالش کشیده شود تا خودش متوجه اهمیت آب با هر موضوع دیگری بشود. کارگردان «به حکم آب» همچنین درباره نگارش

در دو مرحله به نگارش رسید و پس از دریافت مجوز، مراحل تولید فیلم آغاز شد و اکنون کار به منظور پخش ازسینمای خراسان رضوی به مرحله بازبینی رسیده

اخبار هنری مشهد

افزایش ۴۲ درصدی مخاطبان سینما در استان

رئیس گروه امور سینمایی، سمعی و بصری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی از افزایش ۴۲ درصدی مخاطبان سینماها در استان در ۶ ماهه ابتدایی امسال خبر داد. سوسن محمدزاده در گفت وگو با ایسنا، درباره تعداد مخاطبان

سینماهای خراسان رضوی اظهار کرد: سینماهای استان در ۶ ماه ابتدایی امسال، بیش از یک میلیون و ۷۷۸ هزار مخاطب داشته است. وی افزود: این درحالی است که سینماهای خراسان رضوی نیم سال ۱۴۰۲ بیش از یک میلیون و ۲۴۹ هزار مخاطب داشته وی افزود: سینماهای خراسان رضوی همچنین در ۶ ماه گذشته ، با اکران ۳۸ فیلم، حدود ۹۶ میلیارد تومان فروش داشته اند، این درحالی است که سینماهای استان در وضعیت مشابه در سال گذشته ۵۲ میلیارد تومان فروش داشتند. محمدزاده با اشاره به وضعیت سینماهای استان در شهریور سال جاری یادآوری کرد: سینماهای خراسان رضوی در شهریور امسال، بیش از ۲۶۸ هزار مخاطب داشتند که حاصل آن، فروش حدود ۱۴ میلیاردی فیلم ها در سینماهای استان بوده است. محمدزاده بیان کرد: در این مدت، فیلم «تگزاس ۳» با ۲۴ میلیارد تومان فروش، «تمساح خونی» با حدود ۱۶ میلیارد تومان فروش، «مست عشق» با ۱۱ میلیارد تومان فروش، «خجالت نکش ۲» با حدود ۱۰ میلیارد تومان فروش و «پول و پارتی» با ۸.۷ میلیارد تومان فروش در صدر جدول فروش و استقبال مخاطبان سینماها در خراسان رضوی بوده اند.

آغاز بازبینی آثار جشنواره تئاتر استانی بسیج

هیئت بازبینی پانزدهمین جشنواره استانی تئاتر بسیج (سودای عشق) معرفی شدند. به گزارش شهرآر، حمیدرضا سلیمانی، مهدی نصیری و احسان روحی به عنوان اعضای هیئت بازبینی پانزدهمین جشنواره

استانی تئاتر بسیج (سودای عشق) معرفی شدند. دبیر پانزدهمین جشنواره استانی تئاتر بسیج خراسان رضوی (سودای عشق) با اشاره به استقبال خوب شرکت کننده ها از این رویداد خبر داد؛ بازبینی آثار پانزدهمین جشنواره استانی تئاتر بسیج (سودای عشق) از دوم مهر آغاز شده است و تا نیمه این ماه ادامه خواهد داشت و نمایش های شرکت کننده، بازبینی خواهند شد. علی روحی درباره تعداد آثار بازبینی جشنواره بیان کرد: در این مدت طی یک هفته ۹۴ نمایش صحنه ای و ۸۹ نمایش خیابانی بازبینی خواهد شد و در پایان، آثار منتخب برای شرکت در بخش تئاتر صحنه ای و خیابانی به منظور رقابت در جشنواره معرفی خواهند شد.

چارسوق هنر

همکاری هنرمند مشهدی با یک سریال جدید

تصویربرداری سریال «معجون عروسکی» به کارگردانی محمد حدادنسب آغاز می شود. به گزارش ایسنا، هم زمان با تصویربرداری بخش رئال این سریال، گروه تولید هم عروسکی نیز در استودیو حضور دارند و بخش های مربوط به آن نیز

تصویربرداری می شود. محمدلقمانیان، عروسک گردان خراسانی از صدایشه های این کار است. فصل اول سریال «معجون عروسکی» از یکی از پلتفرم های نمایش خانگی پخش شود.

پخش «گزارش یک قتل» به یاد هماروستا

شبکه نمایش امروز چهارم مهر ساعت ۱۷، هم زمان با زادروز و سالگرد درگذشت هماروستا، فیلم سینمایی «گزارش یک قتل» به کارگردانی محمد علی نجفی را روی آنتن می برد. از بازیگرانی که در این فیلم درام به ایفای نقش پرداخته اند،

می توان اکبر زجان پور، زنده یاد هما روستا، ناصر هاشمی و قطب الدین صادقی را نام برد. به گزارش ایسنا، هماروستا، بازیگر پیشکسوت تئاتر، سینما و تلویزیون، شامگاه چهارم مهر ۱۳۹۴ در روز تولدش، بر اثر بیماری سرطان در بیمارستان، در گذشت.

«خانی» در مسیر جشنواره فیلم فجر

سارا بهرامی با فیلم سینمایی «خانی» به چهل و سومین جشنواره فیلم فجر می رود. به گزارش ایسنا، فیلم برداری فیلم سینمایی «خانی»، به کارگردانی فریدون نجفی دوشنبه دوم مهر به پایان رسید. سارا بهرامی، سعید آقاخانی، آناهیتا افشارعلی هاشمی، کاظم نوربخش و فرید سجادی حسینی گروه بازیگران «خانی» را تشکیل می دهند. مراحل فنی این فیلم به طور هم زمان در حال انجام است تا نخستین نمایش آن در چهل و سومین جشنواره فیلم فجر باشد.